

Ciklus predavanja u sklopu projekta Colloquia Fluminensia – razgovori s baštinom u Sveučilišnoj knjižnici Rijeka

mr. sc. Orieta Lubiana

Sveučilišna knjižnica Rijeka

olubiana@svkri.hr

Sveučilišna knjižnica po svojoj tradiciji i misiji predstavlja temeljnu ustanovu koja u svojem fondu čuva kontinuitet riječkoga kulturnog identiteta, a nastala je iz stoljetne tradicije lokalnoga obrazovanja i jedno je od mjesta koje može značajno pridonijeti stvaranju boljih uvjeta za istraživanja i propitivanja riječkoga povijesnoga identiteta.

Stoga je knjižnica 2017. godine započela s projektom pod nazivom “Colloquia Fluminensia – razgovori s baštinom u Sveučilišnoj knjižnici”. Projekt je zamišljen kao ciklus stalnih predavanja i tribina o riječkim temama za profesore, studente, kulturnu javnost i ostale zainteresirane građane.

Zasad cjelogodišnji (a možda i višegodišnji) projekt “Colloquia Fluminensia – razgovori s baštinom u Sveučilišnoj knjižnici” bio bi programski okvir za dugoročan kulturno/prosvjetno/edukacijski projekt, koji bi bio od važnosti za grad, regiju i državu.

Projekt je usmjeren jačanju svijesti o kulturnom identitetu i njegovu značaju u promicanju zajedničkih nacionalnih i europskih vrijednosti.

U 2017. godini održano je šest predavanja o riječkim temama za cjelokupnu zainteresiranu javnost:

- **“Riječka dobrotvorka i književnica Natalija de Ciotta”, prof. dr. sc. Irvin Lukežić, Filozofski fakultet u Rijeci**

“Tijekom druge polovice devetnaestoga stoljeća u elitnim se krugovima riječkoga građanskoga društva svojom nesvakidašnjom pojavom osobito isticala Natalia de Ciotta (1831.-1895.), rođena de Ritter-Záhony, dama široke kulture, znamenita dobrotvorka i plodna austrijska spisateljica, supruga veletrgovca i tvorničara Pietra Scarpe Iginijeva (1823.-1860.) i znamenitoga gradonačelnika i političara Giovannija de Ciotte (1824.-1903.).

Iako se nikada nije aktivno bavila politikom, prepuštajući to suprugu i njegovim mnogobrojnim muškim suradnicima, osobito je značajan utjecaj

ona ostavila na području kulture i društvenoga života, nesebično pomažući i podupiruću lokalne dobrotvorne ustanove, školske zavode i gradsku sirotinju. Kao istaknuta spisateljica, autorica popularnih romana i putopisa, značajna predstavница austronjemačkog kulturnog kruga, stekla je značajan ugled među čitateljstvom tadašnje Austro-Ugarske monarhije, od Rijeke i rodnog Trsta, do Budimpešte, Beča i Berlina.

Natalia de Ritter-Záhony pruža sasvim atipični ženski curriculum vitae, koji svojom “devijantnošću” jasno najavljuje postupnu društvenu emancipaciju pripadnica nježnijeg spola u okvirima kozmopolitskog austrougarskog kulturnog miljea.” – iz sažetka predavanja.

- **“Književno djelo Marise Madieri”, dr. sc. Corinna Gerbaz Giuliano, Filozofski fakultet u Rijeci**

“Tršćanska književnica Marisa Madieri, rodom iz Rijeke, pripada takozvanom književnom krugu jadranskog egzodusa. Njeno književno stvaralaštvo utkano je u memorijalno-autobiografskim zapisima koji pridonose shvaćanju suživota na marginama, na graničnim područjima između država. Marisa Madieri (Rijeka 1938. – Trst 1996.) napušta rodnu Rijeku s obitelji 1949. godine te boravi do kraja svog života u Trstu, koji će postati njezin drugi grad i prema kojem će književnica gajiti poseban osjećaj zahvalnosti. U narativnom opusu književnice možemo istaknuti nekoliko zajedničkih elemenata koje pronalazimo i u načinu pisanja ostalih tršćanskih te istro-kvarnerskih književnica, kao što su: književna tematizacija rata i poraća, tema vezana za egzodusno iskustvo, uloga sjećanja, osjećaj otuđenosti, položaj stranca u kulturnoj i književnoj sferi te multikulturalni aspekt suživota na graničnim područjima. Njezin prvijenac *Verde acqua* (Einaudi, 1987.) u hrvatskom prijevodu Ljiljane Avirović *Vodnozeleno*, donosi joj slavu i veliki interes kritike.” – iz sažetka predavanja.

– **“Mađarski putopisci u Rijeci”, dr. sc. Csaba Kiss, Filozofski fakultet u Budimpešti**

“Rijeka, lučki grad, bio je od kraja XVIII. stoljeća važnom destinacijom putnika iz Ugarske, u prvom redu iz političkih i gospodarsko-trgovinskih razloga. Putovale su u Rijeku istaknute ličnosti političkog života doba ugarskih reforma (1825. – 1848.): István Széchenyi, Miklós Wesselényi, Lajos Kossuth. Smatrali su da su morska luka i izgradnja suvremenog prometa neizostavan sastavni dio moderne države-nacije. Primorje i Kvarner su

predstavljani već 1840-ih godina u mađarskim književnim časopisima i knjigama (autori kao Ferenc Császár, prvi profesor mađarskog jezika u Rijeci i József Kolmár). Pravi procvat putopisne književnosti započeo je u razdoblju nakon Austro-ugarske nagodbe. Tema Jadrana i Rijeke je bila često na dnevnom redu. U nedjeljnom listu Vasárnapi Újság bila objavljena 1877. godine serija putopisa Ota Hermana pod naslovom Adriai képek (Jadranske slike). Prvi dio prikazuje Rijeku. U narednim se desetljećima u ugarskom srednjom sloju formira moda ljetovanja na Jadranu. Prvi putni vodič je izdao 1884. godine poznati novinar Géza Kenedi pod naslovom *A Qaurnero, Fiume és Abbázia* (Kvarner, Rijeka i Opatija).” – iz sažetka predavanja.

- “Studenti kroatistike Rijeci” – udruga studenata kroatistike IDIOM s Filozofskog fakulteta u Rijeci, povodom obilježavanja 175. obljetnice Matice hrvatske

“Predavanje je objedinilo rad triju studenata, promicatelja hrvatskoga jezika, književnosti i kulture koji djeluju u Rijeci. Riječka kroatistička škola promiče poznavanje hrvatskoga jezika, književnosti i kulture u međunarodnom okviru, razvija suvremene metode poučavanja hrvatskoga kao drugoga ili stranoga jezika, promiče mobilnost te organizira znanstvene i stručne skupove, predavačke, prevoditeljske te druge projekte za promicanje hrvatskoga jezika, književnosti i kulture u inozemstvu. U skladu s time djeluje i Udruga studenata kroatistike Idiom koja širi interes za kroatistiku među mladima i to okupljanjima u okviru Udruge te drugih obrazovnih institucija, pomaže studentima u ostvarivanju njihova napredovanja u is-

traživanju, proučavanju i bilo kakvom drugom sudjelovanju unutar domene kroatistike. Uz organiziranje različitih projekata, Udruga surađuje s privrednim, prosvjetnim i društvenim institucijama koje djeluju u skladu s njezinim ciljevima. Matica hrvatska, kao najstarija hrvatska kulturna institucija, od svojih samih početaka u temeljnim odrednicama vodi brigu o poučavanju i očuvanju jezika. Institucija svojim radom već 175. godina jezik drži za jednu od glavnih sastavnica nacionalnoga i kulturnoga identiteta. Izdavaštvom, predavanjima te tribinama i promocijama, Matica i danas aktivno djeluje kroz svoje ogranke na cijelom hrvatskom govornom području te među hrvatskim iseljeništvom.” – iz sažetka predavanja.

– **“Riječki isusovac Marchesetti”, dr. sc. Mirjana Polić-Bobić, Filozofski fakultet u Zagrebu**

“Juan Bautista Marquesetti (rođen kao Giovanni Battista Marchesetti) u Rijeci 1704. godine jedan je od velikog broja mladih srednjoeuropskih isusovaca koji su se, poneseni željom za širenjem katoličanstva, priključili tzv. “stranom kontingentu” (misli se: ne-španjolskom) članova Družbe Isusove koji su u tijeku gotovo dvaju stoljeća djelovali kao misionari u španjolskim potkraljevstvima u Sjevernoj i Južnoj Americi, odnosno, na rubovima tog golemog svijeta koje do njihova dolaska španjolska Kruna nije uspijevala pokoriti i proširiti na nj svoje gospodstvo. Otac Marqueseti je trideset godina djelovao u tzv. Paragvajskoj provinciji Družbe Isusove koja je bila daleko najjača od američkih isusovačkih provincija. Njezina pisana baština tvori dio povijesti gotovo svih znanstvenih disciplina. U državnom arhivu

u Buenos Airesu (Archivo General de la Nación) sačuvana je prepiska oca Marquesetija sa subračom te jedan broj pisama u kojima njegova subrača govore o njemu. Sva pisma su na španjolskom jeziku, a 2015. godine objavljena su u knjizi Paragvajska pisma suautora Mirjane Polić Bobić i Mije Koradea u izvorniku i u prijevodu na hrvatski jezik (izdavač je Matica hrvatska). Iz njih se može iščitati kako je on doprinio uspjehu tog projekta o kojem se i u prošlosti i danas raspravlja u društvenim znanostima.” – iz sažetka predavanja.

– **“Črnja i Rijeka”, dr. sc. Boris Biletić, Gradska knjižnica Rovinj**

“Zvane Črnja je višestruko bio vezan za Rijeku (ali i Liburniju, istarsko-kvarnerske otoke, tzv. Hrvatsko primorje), u njoj je djelovao, o njoj i njenim ljudima i pojavama pisao. Ovaj je grad neizbježan i bitan u povijesti njegove obitelji, najprije s razloga koji se nazivao “granica na Rječini” što je

tragično, ali znakovito, svojedobno dijelila nekadašnji Sušak od Rijeke. Faktografija, među ostalim, kazuje kako je u Rijeci bio glavnim urednikom “Glasa Istre” (1945-46.), da je od 1968. do 1972. uređivao riječke “Domete”. Nagradu Grada Rijeke dobio je 1970.” – iz sažetka predavanja.

Idejni začetnik projekta i stručni savjetnik za planiranje i osmišljavanje programa je prof. dr. sc. Irvin Lukežić s Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Rijeci, a voditeljica projekta mr. sc. Orieta Lubiana. Projekt je realiziran uz potporu Odjela za kulturu Grada Rijeke.

